

Vlnr: Orefo, Aysun, Meliha, Houda, Hajar, Oualid, Esra, Shama, Esma, Sami Kaspi en de broer van Shama.

‘Jullie wortels zitten alle

Esma (links) en Shama.

WAAROM zijn Joden gierig?” De wat achteloos gestelde vraag van de zeventienjarige scholiere Houda El Azhar leidt even tot blikken van verstandhouding bij de initiatiefnemers van de reis naar de Grote Synagoge in Brussel. Fluisterende scholieren (“Ja, daarom zijn ze ook zo rijk.”) worden tot stilte gemaakt. De heel even verbouwereerde opperrabbin Albert Guigui glimlacht: “Dit zijn nu precies de vooroordelen en clichés over de Joodse gemeenschap die antisemieten mensen willen doen geloven. Als je goed kijkt, zie je echter veel meer overeenkomsten dan verschillen tussen moslims en Joden. Zo worden beide groepen nog wel eens gediscrimineerd.”

Gisteren vertrokken twaalf jongeren – elf moslims en één christen – van het Calvin met Junior-College in Slotervaart met een bus naar Brussel om er een moskee en een synagoge te bezoeken. Ze werden vergezeld door hun docente, twee Marokkaanse organisaties, twee cameraploegen, een debattrainer en vier Joodse medewerkers van stichting Maimon.

Maimon-voorzitter Sami Kaspi was met Mostafa El Filali van de Marokkaans-Amsterdamse stichting Kantara de initiatiefnemer van de reis. Zij besloten een tijd geleden Joodse en islamitische jongeren kennis te laten maken met elkaars religie en cultuur. Het doel: meer begrip en respect kweken. Stadsdeel Slotervaart droeg 4500 euro aan het project bij.

Maar vier volwassen Joodse deelnemers dus en geen Joodse jongeren, zoals aanvankelijk het plan was. Kaspi: “Dat had ik graag gewild, maar daar is de tijd nog niet rijp voor. De Tweede Wereldoorlog en het Palestijns-Israëliëse conflict liggen bij deze jongeren en hun ouders gevoeliger dan bij islamitische jongeren.”

Esra Ougrefici (16), Aysun Sil

Joden en moslims denken door alle conflicten soms rare dingen over elkaar. Hoog tijd voor een dialoog. Twaalf jongeren uit Amsterdam-West (elf moslims en één christen) bezochten een synagoge en een moskee in Brussel.

tekst MARIANNE LAMERS
foto's MICHAEL JACOBS

(16) en Meliha Sirahli (16) staan in de vroege ochtend buiten te wachten totdat de bus vertrekt. Ze hebben nog geen Jood gezien. Hoe ze aan de buitenkant kunnen zien hoe een jood eruitziet? “Ja, dat zie je toch,” antwoordt Aysun, “En anders herken je ze wel aan dat petje op hun hoofd.” “Nee joh,” zegt Esra: “Dat kun je toch helemaal niet aan de buitenkant zien?”

De bus die de jongeren naar Brussel brengt, is gemaakt voor dit soort gelegenheden. Op de lange, ronde leren bank gaan de jongeren bij binnenkomst wat giechelend naast elkaar zitten. Kaspi kruipt tussen hen in en is de hele reis niet meer uit hun gezelschap weg te slaan.

‘HET AANPASSEN MOET VAN TWEE KANTEN KOMEN’

Enthousiast vertelt hij over zijn joodse geloof en blijft hij hameren op de overeenkomsten tussen de islam en het joodse geloof: “In de Koran en de Thora staan veel dezelfde namen. Fatima bijvoorbeeld vind je in beide geloven terug. Ook kunnen sommige joden, net zoals sommige moslims, vanwege hun geloofsovertuiging vrouwen de hand niet schudden. En in beide religies wordt het afdragen van een

kwart van je bezit niet als liefdadigheid gezien, maar als een plicht.”

Gretig beantwoordt Kaspi de vragen van de jongeren, geduldig biedt hij weerwoord. Op vragen zoals: “Discrimineert de Thora?” En: “Staat in de Thora dat moslims en niet-joden dieren zijn?”

Na de film *Allemaal kikkif* (Allemaal hetzelfde) over de reis van een groep jongeren met verschillende religieuze achtergronden naar Marokko krijgen de jongeren onderweg les in debatteren.

Debattrainer Mouad Zaghdoud leert hun dat luisteren belangrijker is dan overtuigen en vertelt hun hoe hij Nederland ziet: “Nederland is als een bos. De bomen zijn de individuen, dat zijn jullie. Hun wortels zitten dus allemaal in dezelfde grond en krijgen de dingen die ze nodig hebben, zoals water, via die wortels. Dat zijn de grondrechten, de basis van elk land en ieder individu.”

OVER grondrechten zoals vrijheid van meningsuiting wordt druk gediscussieerd door de jongeren: “Zonder iemand een hand te geven kun je toch ook communiceren? Dat hoeft toch niet kwetsend te zijn? Waarom moeten wij ons altijd aanpassen?” wordt geroepen. “Omdat we in Nederland wonen,” zegt Hajar El Yaizidi (16). Meliha valt haar bij: “Als je bij je sollicitatie geen hand geeft, moet je ook niet verwachten dat je wordt aangenomen. Het aanpassen moet van twee kanten komen.”

In de Grote Synagoge in Brussel wordt de discussie voortgezet. Geduldig beantwoordt de joods-Marokkaanse opperrabbin Guigui de vragen en legt hij de jongeren uit wat het verschil is tussen de koosjer- en halalregels voor rein en onrein voedsel. Hij vertelt hun over de Thora-rollen en praat met hen over vooroordelen en over het conflict tussen de Palestijnen en de staat Israël. “Als het Midden-